

KNIHY, KTERÉ POMÁHAJÍ

**CESTA
DOMŮ**

**MALÝ PRŮVODCE
PRO HOSPICE, DOMOVY PRO SENIORY,
ÚSTAVY SOCIÁLNÍ PÉČE, PALIATIVNÍ ODDĚLENÍ
NEMOCNIC A PORADNY**

Štěpánka Ryšavá a Eliška Mlynáriková

KNIHY, KTERÉ POMÁHAJÍ

malý průvodce pro hospice, domovy pro seniory,
ústavy sociální péče, paliativní oddělení
nemocnic a poradny

Vydala Cesta domů v roce 2019

Odpovědná redaktorka Martina Špinková
Grafická úprava studio Designiq
© Cesta domů 2019
www.cestadomu.cz/nakladatelstvi

Příručka vyšla jako součást projektu financovaného
z programu Spolu až do konce Nadačního fondu Avast.

Práce Cesty domů je od počátku vedena dvěma cíli: poskytovat péči domácího hospice a šířit vzdělání, informace a osvětu tak, abychom mohli být připraveni, nakolik to jen lze, na konec života; na ten svůj, či jako profesionální a laičtí pečující na závěrečnou etapu života druhých lidí. Vycházeli jsme vždy z přesvědčení a naděje, že tato práce má smysl a dokáže situaci v naší zemi trochu proměnit k lepšímu.

Propojení konkrétní služby v rodinách pacientů s osvětou a vzděláváním se stalo nenahraditelným zdrojem inspirace pro naše malé nakladatelství. Téměř dvacet let pozorně sledujeme život na konci v nejrůznějších kulisách a vycházíme z toho v našich publikacích.

Ty pak slouží těm, kteří pečují (v různých rolích) o lidi na konci života. Zároveň se na poslední úsek života snažíme připravit nás všechny, včetně dětí a mladých lidí, abychom neměli zbytečný strach a nebyli zaskočeni, když nemoc, stáří a umírání dorazí i k nám domů.

Ohlasy na naše publikace ukazují, že informace a příběhy zkušenějších mohou pomoci vyrovnat se trochu s tím, že jsme konečné bytosti a že je do určité míry možné připravit se tak, abychom umírali či o své blízké pečovali způsobem, který odpovídá našim přáním.

Připravili jsme pro vás malého rádce, jak s publikacemi pracovat v péči o těžce nemocné nebo pečující a jak je užít ke svému odbornému vzdělávání a rozhledu.

Návod, jak tuto příručku o knihách používat

*V našem hospici umírá tatínek malých dětí, máte nějakou knihu pro ty děti? Sedm-
desátiletá dcera si chce z naší nemocnice vzít matku domů, je nějaká brožura, kterou
jí můžeme nabídnout? Ovdověla mi kamarádka, máte něco, co by jí pomohlo? V naší
škole zemřel oblíbený učitel, co můžeme udělat pro studenty, aby se s tím nějak vyrovnali?
Pracuji jako pečovatelka v domově pro seniory a chtěla bych něco o stáří a jak
pečovat o staré lidi důstojně...*

Dostáváme stovky takových otázek v poradně, knihovně, obchodech, na stánku, na e-shopu. V tomto malém průvodci jsme na jejich základě připravili návod, jak s našimi knihami, brožurami a letáky pracovat, komu a v jakých situacích je nabízet a kdy naopak ne, jak je užít ve své práci a kam je šířit, do jaké knihovničky je postavit, kdo si tam pro ně má sáhnout a co mu to může přinést. Příručku jsme doplnili užitečnými odkazy a tipy na další literaturu. Víťáme i vaše zkušenosti a inspirace a děkujeme za šíření knih i letáků tam, kde je jich potřeba.

ANOTACE

přináší základní informace o knize, co v ní najdete a co ne. Pro koho je kniha určena a pro koho ne. Je doplněna klíčovými slovy.

KDE KNIHU NAJDEME

znamená druh knihovny/poličky, do které kniha patří. Jsou dvě základní varianty:

– **Domovní knihovna pro tým a klienty** (tj. je to typicky jedna větší knihovna pro dům/oddělení/LDN/hospic atd., kam chodí i tým, i pacienti, i jejich rodiny, dobrovolníci, stážisté, studenti atd.)

– **Odborná příruční knihovna týmu** (tj. police v zázemí týmu, kde jsou po ruce ty nejdůležitější věci pro každodenní hospicovou praxi)

U některých publikací najdeme ještě další dvě kategorie:

– **Do kabely člena týmu a K rozdávání** (předpokládá se, že si jich hospic / domov objedná víc, aby měl pro zaměstnance nebo na rozdávání)

KDY PUBLIKACI POUŽÍT

barevná **RÁMCOVÁ** orientace podle času, který nás dělí od umírání a smrti

DLOUHO DOPŘEDU

BRZY

NYNÍ

ČAS ZÁRMUTKU

KDYKOLI

PALIATIVNÍ PÉČE ODBORNĚ I OBECNĚ

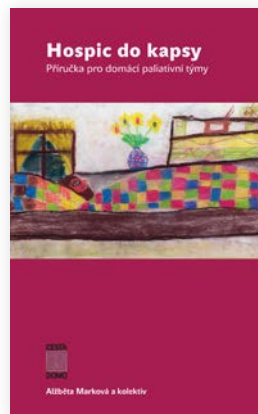
Knihy, které zdravotníci píší
pro své kolegy, ale nejen pro ně

Alžběta Marková a kolektiv

Hospic do kapsy

Příručka pro domácí paliativní týmy

2015, KNIHA

NYNÍ

Autorka je česká manažerka v paliativní péči a paliativní zdravotní sestra. Příručka pro nejen mobilní hospicovou péči.

PRO KOHO pro zdravotnické týmy v domácím hospici, ale i zdravotníky jiných zařízení, která poskytují specializovanou i obecnou paliativní péči, pro paliativní týmy v nemocnicích, pro praktické lékaře.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST příručka přináší praktickou a rychlou orientaci v konkrétní situaci, praktickou pomoc při léčbě symptomů, přehledy a tabulky užitečné při rozhodování „u lůžka“. Symptomy: anorexie, nevolnost a zvracení, dušnost, kašel, zmatenost a neklid, bolest, delirium, deprese, zácpa, problémy v ústní dutině, symptomy v posledních dnech života. Další témata: péče o rány, péče o port, hypodermoklýza, komunikace s rodinou, úmrtí doma, duchovní péče, multidisciplinární tým, etický kodex pracovníků v hospici. Aparát: kortikoidy, laboratorní hodnoty, adresáře a seznamy.

CO TAM NENÍ teorie a filosofie hospicové péče; dětská paliativa

KLÍČOVÁ SLOVA nevyléčitelně nemocní | umírající | paliativní péče | domácí hospicová péče | ošetřování

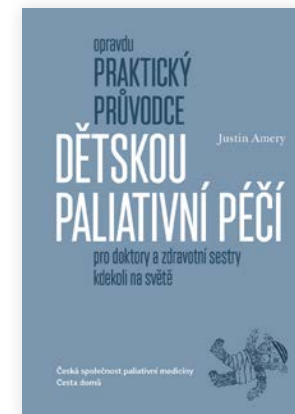
KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna týmu; kabela zdravotníků, kteří pracují v terénu

Justin Amery

Opravdu praktický průvodce dětskou paliativní péčí

pro doktory a zdravotní sestry kdekoli na světě

2017, KNIHA

NYNÍ

Autor je britský pediatr a paliatr s mnohaletou zkušeností z celého světa včetně rozvojových zemí. Kombinace učebnice a praktické příručky. *Lékový brevíř pro dětskou paliativní péči (2015)* a vzorové šablony pro kontrolu symptomů. Vše na míru dětské paliativní péči. Překladatelka MUDr. Hrdličková, dětská lékařka a onkoložka, v poznámkovém a informačním aparátu přizpůsobila knihu potřebám paliativní pediatrie v ČR.

PRO KOHO pro lékaře v dětské paliativní péči, pro paliativní dětské sestry, některé části jsou vhodné pro psychosociální a pastorační profese v dětské paliativní péči.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST první část a závěrečné kapitoly jsou o komunikaci s dítětem a rodinou, věnují se sdělování závažné zprávy, práci s emocemi, zhodnocení potřeb umírajícího dítěte a jeho rodiny, etickým dilematům, řeší praktické záležitosti po smrti dítěte, pomoc se zármutkem a truchlením. Druhá část knihy je podrobná příručka kontroly symptomů v paliativní péči o děti a dospívající včetně

symptomů terminální fáze, dobré péče o rodinu v závěru života dítěte. Třetí část knihy je lékový Breviř Asociace dětské paliativní medicíny, 3. vydání/2015. Čtvrtá část knihy (Apendix) jsou vzorové pracovní šablony pro kontrolu symptomů. Kniha je systematická a přes svoji obsáhlou přehledná. Obsáhlý informační aparát přizpůsobený českým realitám – tabulky, rejstříky, komentáře, bibliografie.

CO TAM NENÍ historie, věda, výzkum

KLÍČOVÁ SLOVA nemocné děti | paliativní péče | nevyléčitelně nemocní | umírající | umírání | paliativní péče o děti | lékový brevíř | lékaři a sestry v paliativní péči | sdělování závažné zprávy

KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna týmu

Zdeněk Kalvach a kolektiv

Manuál paliativní péče o umírající pacienty

Pomoc při rozhodování v paliativní nejistotě

2019, KNIHA

BRZY | NYNĚ

Autor je český lékař – internista – geriatr. Odborný podrobný manuál pro hospicovou péči.

PRO KOHO pro lékaře a vedoucí zdravotní sestry, pro další členy paliativních týmů, pro zdravotnický management lůžkových zařízení, která provozují nebo plánují provoz paliativních lůžek.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST erudovaný teoreticko-historický úvod do podstaty a smyslu paliativní péče, pronikavý stručný vhled do etické problematiky péče o umírající, akcentace péče o stárnoucí a staré pacienty, kritický pohled na rizika nepromyšleného a nedomyšleného aplikování paliativní péče. Následuje oddíl paliativní praxe rozdělený na část lékařskou a část ošetrovatelskou, tříděný vždy podle symptomů typických pro pacienty na konci života.

CO TAM NENÍ lékový brevíř, ekvivalengetické ani jiné podobné tabulky (autor počítá s tím, že čtenář vlastní i knihu Hospic do kapsy), kniha nemá rejstřík ani jiný rozsáhlejší informační aparát, nevěnuje se dětské paliativní péči, neuvádí podrobnosti ze sociální a duchovní stránky paliativní péče

KLÍČOVÁ SLOVA paliativní péče | domácí péče | umírající

KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna týmu

Angelo E. Volandes

Umění rozhovoru o konci života

2015, KNIHA

DLOUHO DOPŘEDU | KDYKOLI

Autor je americký lékař. Vhled do nemocničního provozu, beletrizované kazuistiky dospělých pacientů (kardiopulmonální resuscitace a její záznam na webovém odkaze, srdeční selhání, Alzheimerova nemoc, mozkový nádor, selhání ledvin, pokročilý nádorové onemocnění), velké množství odkazů na weby a literaturu k dalšímu vzdělávání.

PRO KOHO pro lékaře v nemocnicích a hospicích, pro praktické lékaře, mediky, zdravotní sestry, zdravotnický management, sociální pracovníky ve zdravotnictví, pro stárnoucí veřejnost, pro lidi plánující péči o sebe a o své blízké.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST jádrem knihy je nezbytnost komunikace lékaře a pacienta; odborné poučení o konkrétních postupech v konkrétních stavech pacienta, přemýšlení o pacientovi v souvislostech, informovaný souhlas, informovaný nesouhlas, plánování budoucí péče, instrukce pro budoucí péči, účinné zapojení pacienta a rodiny do rozhodování o další léčbě, cena za prodloužování života, kvalita života.

Knihla doporučuje informovat se o tom, jaké postupy jsou k dispozici pro pacienta v konkrétní situaci, co to pro něho bude znamenat, zda postup prodlouží život a za jakou cenu, jaké jsou jiné možnosti, jak zjistit v rozhovoru co nejpřesněji to, co si pacient opravdu přeje, a jak se tomu přiblížit. Radí přemýšlet a zvažovat dřív, než bude pozdě, a tak ochránit sebe nebo svého blízkého před takovým způsobem umírání, který by si sám nevybral.

CO TAM NENÍ terapie zármutku, dětský pacient, duchovní péče, praktické ošetrovatelství

KLÍČOVÁ SLOVA komunikace | umírání | paliativní péče | vztah lékař / pacient | sdělování závažné zprávy | autonomie pacienta | plánování budoucí péče | rizika moderní medicíny | dříve vyslovené přání

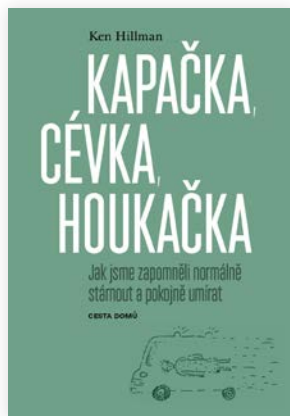
KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, příruční knihovna týmu

Ken Hillman

Kapačka, cévka, houkačka

Jak jsme zapomněli normálně stárnout a pokojně umírat

2018, KNIHA

DLOUHO DOPŘEDU | KDYKOLI

Autor je zkušený australský lékař na JIP (intenzivista). Přináší beletrizované zkušenosti primáře intenzivní péče, důrazné varování před high-tech medicínou bezmyšlenkovitě aplikovanou na staré polymorbidní pacienty. Jsou tu bystré postřehy k neefektivitě zdravotnického systému v případě těchto pacientů.

PRO KOHO pro lékaře v nemocnicích a hospicích, pro praktické lékaře, mediky, zdravotní sestry, zdravotnický management, sociální pracovníky ve zdravotnictví, pro stárnoucí veřejnost, pro lidi plánující budoucí péči o sebe a o své blízké.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST stárnutí je normální a nevyhnutelné, stejně jako umírání a smrt. Starý člověk netrpí pouze jednou nemocí, ale celou řadou poruch funkcí. Nemocnice, obzvláště JIP, mají systém nastavený tak, že řeší jednu akutní nemoc/úraz/poruchu, následovat má uzdravení. Pro staré polymorbidní lidi na konci života jsou často nevhodné, protože neumějí umírání rozpoznat ani při něm doprovázet či vhodně asistovat. Stárnoucí člověk by si měl předem rozmyslet a právně ošetřit důležitá rozhodnutí o péči na konci života (např. dříve vyslovené

přání, DNR), aby se nestal obětí takových léčebných intervencí, které si nepřeje. Lékař by měl dobře rozmyslet, co v dané situaci pacientovi skutečně prospěje a kdy mu hospitalizace spíše uškodí.

CO TAM NENÍ dětský pacient, duchovní péče, praktické lékařství, praktické ošetřovatelství

KLÍČOVÁ SLOVA senioři | stárnutí | umírání | paliativní péče | nemocniční péče | kvalita života

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Kathryn Mannix

Máme konec na paměti?

Umírání, smrt a moudrost v době popírání

2019, KNIHA

DLOUHO DOPŘEDU | BRZY | KDYKOLI

Autorka je britská paliativní lékařka. Vhled do různých situací, ve kterých se může ocitnout pacient blízký smrti. Třicet příběhů z hospicové praxe, naléhavý apel na to, abychom o umírání a smrti přemýšleli včas.

PRO KOHO pro lékaře v hospicové praxi, pro praktické lékaře, pro zdravotníky všude tam, kde pacienti umírají, pro sestry z home-care služeb, pro všechny, kdo si uvědomují, že smrt přijde, a není jim to jedno.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST zkušená paliativní lékařka definuje současnou západní kulturu jako společnost žijící v době popírání. I když je smrt nevyhnutelná a víme o tom, bojíme se jí natolik, že o ní nemluvíme, nepřemýšlíme, nechceme o umírání ani slyšet. Autorka během let své praxe vyzorovala, že umírání doprovází neklamná znamení a změny (sama je nazývá „vzorci“), které nám mohou pomoci odhadnout, kolik času ještě zbývá a také jak umírání bude asi vypadat. Podle toho se pak můžeme lépe rozhodnout o péči, která by přinesla užitek nemocnému. Místo prodlužovaného umírání v nemocniční mašinérii může pacient umřít důstoj-

ně, v laskavé společnosti svých blízkých. A pečující mohou zažít obohacující pocit z dobře prožité životní zkušenosti.

Na konci knihy je vzor krátkého dopisu pro napravení vztahů na konci života.

CO TAM NENÍ podrobně popsané odborné lékařské postupy, medikace, léčba symptomů. Dětský pacient, duchovní péče, praktické ošetřovatelství. Rejstřík, kontakty na česká hospicová zařízení

KLÍČOVÁ SLOVA umírání | paliativní péče | hospicová péče | kvalita života | paliativní vzorce | péče o umírající | popírání smrti

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, příruční knihovna týmu

Rana Awdish

V šoku

Jak se ze mě stala lepší doktorka,
protože jsem málem umřela

2019, KNIHA

DLOUHO DOPŘEDU | KDYKOLI

Autorka je americká lékařka z oddělení intenzivní péče ve velké nemocnici. Kniha je osobní příběh o její vlastní těžké nemoci a o tom, jak zkušenost pacientky diametrálně proměnila její profesionální přístup k pacientům.

PRO KOHO pro lékaře a zdravotní sestry, pro všechny pečující profese a ty, kdo profesně nebo soukromě komunikují s oslabenými jedinci (nemocnými, starými, s demencí apod.), pro ty, kdo usilují o změnu přístupu lékaře k pacientovi.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST kniha poutavě vypráví osobní příběh autorky-lékařky, která se náhle a nečekaně ocitla v roli těžce nemocné pacientky. Zažila ohrožení vlastního života, smrt očekávaného dítěte, klinickou smrt a dlouhodobou diagnostickou nejistotu. Autorka si díky této zkušenosti uvědomila, jak lehce může pacient ztratit důvěru v lékaře – a jak těžce ji získává zpět. Její profesionální postoj se poté transformoval: od nacvičeného chladného a odtažitého chování lékaře-profesionála v soucitného, účastného a eticky komunikujícího lékaře-partnera.

CO TAM NENÍ podrobně odborně popsány lékařské a ošetrovatelské postupy, návody, medikace, léčba symptomů, ošetrovatelská praxe, rejstřík.

KLÍČOVÁ SLOVA vztah lékař/pacient | sdělování závažné zprávy | autonomie pacienta | odpovědnost lékaře | spolurozhodování o budoucí péči | soucit | život ohrožující nemoc | zážitek klinické smrti

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, příruční knihovna týmu

TRUCHLENÍ A DOPROVÁZENÍ V RŮZNÝCH SITUACÍCH

Truchlení je důležitá část života kdykoli – od dětství až do stáří. Je třeba jím projít a neutéct, neboť neprožitý zármutek by nás později stejně dohonil.

Kristin Meekhof – James Windell

Knížka pro vdovy na prvních pět let

2017, KNIHA

ČAS ZÁRMUTKU

Oba autoři jsou američtí psychologové, Meekhof má osobní zkušenost s ovdověním a truchlením. Praktická příručka pro ovdovělé.

PRO KOHO pro vdovy, event. vdovce od cca 20 let, pro psychosociální pracovníky, pro dobrovolníky, empatické laiky, pro přátele a příbuzné ovdovělých.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST kniha je výsledkem několikaleté práce autorů – sebrané zkušenosti a svědectví desítek vdov různého věku. Osobní výpověď autorky Meekhof (rovněž vdovy). Kniha je rozvržena na prvních pět let po ovdovění a dělena podle času, který uplynul od ovdovění, protože v každém úseku vdovy obvykle naléhavě řeší jiné problémy, jejich sdílená zkušenost může pomoci dalším vdovám v podobné situaci.

Těžištěm knihy jsou praktické rady a hluboký, poučený a citlivý vhled do procesu truchlení vdov. Nevšední a potřebné jsou výpovědi vdov po mužích, kteří spáchali sebevraždu. Kniha je orientována spíše na vdovy mladší či středního věku, které žijí nebo mají potenciál žít aktivním způsobem života, často pečují

o děti. Doplněno o praktické rady pro české prostředí, hlavně z oblasti sociální péče, finanční podpory a sociálních dávek a jejich dostupnosti.

CO TAM NENÍ kniha je silně motivační pro aktivní život, proto je méně vhodná pro truchlící vdovy pokročilého věku

KLÍČOVÁ SLOVA ztráta blízké osoby | vdovy | vdovství | truchlení | sebezpečie | interpersonální komunikace | poradenství

KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna psychosociálního týmu, domovní knihovna pro tým a klienty

kolektiv autorů The Dougy Center

35 způsobů, jak pomoci truchlícímu dítěti

2017, BROŽURA

ČAS ZÁRMUTKU

Knihu sestavil kolektiv autorů amerického centra pro pomoc truchlícím dětem (The Dougy Center). Soupis 35 pokynů dospělým, jak se chovat k truchlícím dětem.

PRO KOHO pro rodiče a další členy rodiny postižené smrtí, pro psychology, sociální a pastorační pracovníky, pro dobrovolníky pracující s pozůstalými, pro pedagogické profese, pro každého, kdo přijde do úzkého kontaktu s truchlícím dítětem

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST stručný a věcný návod pro dospělé, co a jak mají dělat, aby účinně pomohli dítěti projít zármutkem. Kniha začíná zasvěceným úvodem, který důrazně připomíná, že každé dítě truchlí jinak a že je třeba to respektovat. Následuje 35 pokynů formulovaných jako jasné, vlídné rozkazovací věty (*Naslouchejte. Nikdy dítěti nelžete. Zapomeňte na obvykle popisovaná stadia smutku. Nenutte dítě, aby mluvalo. Buďte trpěliví...*). Následuje podrobnější vysvětlení každého pokynu (maximálně na dvě stránky); Každou kapitolku ilustruje dětská kresba z archivu autorů. Kniha je krátká a rychle se přečte; je autentická, naléhavá, míří přesně tam, kde nemáme jasno.

CO TAM NENÍ chybí obsáhlejší teoretický úvod, nestanovuje věk, pro který je určena, nevšímá si diferencí (jsi rodič – jsi prarodič – jsi učitel – jsi soused – jsi starší sourozenec), ale mluví k „univerzálnímu“ dospělému

KLÍČOVÁ SLOVA děti a mládež | smrt | ztráta blízké osoby | truchlení | pomáhající chování | interpersonální komunikace

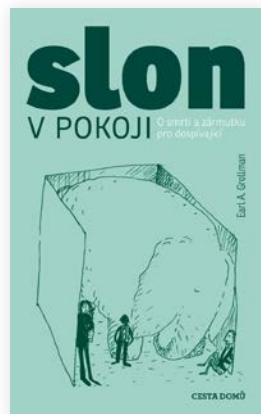
KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna psychosociálního týmu, domovní knihovna pro tým a klienty

Earl Grollman

Slon v pokoji

O smrti a zármutku pro dospívající

2017, KNIHA

ČAS ZÁRMUTKU

Autor je průkopník krizové intervence, odborník na psychologickou a duchovní podporu, propagátor profesionálních i svépomocných skupin pro pozůstalé, americký rabín. Kniha pro mládež vychází ze zkušenosti, že velmi často se o smrti v rodinách nemluví. Nekomunikovaná, tabuizovaná smrt (jako „slon v pokoji“) způsobuje napětí, které zabírá pomyslný životní prostor tak, že nezbyvá místo pro normální fungování a porozumění.

PRO KOHO pro teenagery, pro pedagogy a psychology, pro školní výchovné poradce, pro poradenské a pastorační pracovníky, pro rodiče a empatické laiky, knihu čtou často vděčně i dospělí.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST jasný, stručný, citlivě napsaný průvodce o smrti a zármutku pro mládež, která je nejvíc ohrožena mlčením o něčem, o čem všichni vědí, ale neumějí hovořit. Bystrý vhled do zármutku a truchlení co to je, co přináší, co nám bere, co máme čekat, jak jím procházet, jak se vyznat ve svých pocitech, jak se zbavovat stresu, kde hledat pomoc. Citlivá propagace strategií, které uvolňují nezdravé mlčení a komunikační tabu smrti v rodině. Rozděleno do šesti

hlavních kapitol První dny a jak ti je; Kdo zemřel a jak (včetně sebevraždy); Nejbližší budoucnost; Život jde dál; Jak ho znova poskládat; Jak vzpomínat. Na konci knihy jsou tipy pro ČR, kam se může mladý člověk v krizi obrátit.

CO TAM NENÍ teoretický a odborný úvod do problematiky zármutku a truchlení dětí a mládeže, péče o truchlící malé děti

KLÍČOVÁ SLOVA smrt - psychologické aspekty | ztráta blízké osoby | pozůstalí | truchlení | terapie zármutku | mládež a smrt blízké osoby

KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna psychosociálního týmu, domovní knihovna pro tým a klienty

Sands – Cesta domů

Naše miminko zemřelo

2018, BROŽURA

ČAS ZÁRMUTKU

Brožurku napsal tým britské organizace na pomoc truchlícím rodičům, pro české prostředí upravila Cesta domů. Tenká brožura se týká úmrtí dítěte před narozením, během porodu a krátce po porodu - z hlediska prožívání a zpracování emocí.

PRO KOHO pro rodiče dítěte zemřelého během těhotenství a při/po porodu, pro parodiče a blízké přátele.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST hlavním tématem je zpracování emocí a způsoby jednání, které, pokud na ně přistoupíte, mohou v budoucnu pomoci lepšímu zpracování zármutku (např. oblékání, chování miminka, fotografování, uchování malých památek a vzpomínek na miminko aj.). Jsou tu i praktické kapitoly týkající se jednak pitvy a pohřbu, jednak úředních záležitostí matričních, právních a finančních.

Vhodná pomůcka pro organizace, které pomáhají rodičům po úmrtí dítěte, pro nemocniční personál neonatologie, pro ty, kteří se dozvědí o nepříznivé prognóze během těhotenství, i pro ty rodiče, kteří o novorozence přišli nečekaně. Brožura obsahuje kontakty, kam je možno v ČR se obrátit o radu a pomoc.

CO TAM NENÍ konkrétní podrobné příběhy rodin, které přišly o miminko, podrobné rady, jak zmírnit smutek staršího dítěte, kterému zemřel sourozenec

KLÍČOVÁ SLOVA smrt | novorozenec | smrt kojence | perinatální ztráta

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, porodnice, perinatální hospic, k rozdávání (v akutních případech)

Sands – Cesta domů

Našemu dítěti zemřel sourozenec

2018, BROŽURA

NYNÍ | ČAS ZÁRMUTKU

Brožuru napsal tým britské organizace na pomoc truchlícím rodičům, pro české prostředí upravila Cesta domů. Tenká brožura se týká úmrtí malého dítěte před narozením, během porodu a krátce po porodu – z hlediska staršího sourozence, přeživšího dvojčete, případně i dítěte mladšího, které svého zemřelého sourozence nepoznalo.

PRO KOHO pro rodiče, prarodiče, pro příbuzné a známe, pro psychology a pedagogy, pro známé dítěte, kterému zemřel malý sourozenec.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST hlavní téma je pomoc dítěti, aby zpracovalo emoce vzhledem k tomu, že umřelo miminko, na které se těšilo. Jsou zohledněny i situace, že dítě truchlí po zemřelém dvojčeti nebo pociťuje prázdnotu po dřívě narozeném sourozenci, kterého osobně nepoznalo. Brožura se věnuje důležitým věcem: jak to dítěti říci, jaká volit slova, jak odpovídat, jaké mohou být reakce, jak řešit otázky týkající se pohřbu, jak rozdílně reagují děti různého věku, jak informovat spolužáky, kamarády, učitele, jak spolu vytvářet vzpomínky na zemřelé miminko, jak předejít bolestivým skrytým ranám

z nezpracovaného truchlení. Brožura obsahuje kontakty, kam je možno v ČR se obrátit o radu a pomoc.

CO TAM NENÍ kniha se týká jen smrti miminka, vůbec se nevěnuje situaci, kdy dítěti zemře sourozenec – kamarád, ať už starší, nebo o něco mladší. Obecné rady týkající se zármutku a truchlení jsou ovšem univerzální a mohou posloužit i tak

KLÍČOVÁ SLOVA psychologie, klinická psychologie | smrt | smrt kojence | zármutek | sourozenecké vztahy | výchova dítěte

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, k rozdávání (v akutních případech)

M. Loučka – J. Prokopová – J. Stibitzová

Sešit pro děti, kterým někdo zemřel

2018, BROŽURA

ČAS ZÁRMUTKU

Autoři jsou psycholog, psychosociální pracovníce a výtvarnice. Pracovní sešit je celý ilustrovaný (Josefína Stibitzová) – určený k dokreslování a dopisování.

PRO KOHO pro mladší děti, které už umějí číst a psát, pro pedagogy, školní psychology a výchovné poradce, pro poradenské a pastorační pracovníky, pro rodiče a empatické laiky, pro ty, kdo přijdou do úzkého kontaktu s truchlícím dítětem (pro ně je určen letáček vložený do desek knihy). Sešit se nehodí paušálně pro všechny děti. Je potřeba brát v úvahu konkrétní dítě a konkrétní situaci.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST sešit v měkkých deskách určený pro práci s emocemi, vhodný k dokreslování a dopisování. Nemá příběh, průvodcem je kluk – osiřelý Kryštof, kterému umřela maminka. Povzbuzuje k tomu, aby dítě mohlo otevřeně komunikovat o obavách a strachu a hněvu, o svých pocitech, o nejasnostech a o všem, co je spojené se smrtí v rodině a okolí a čím se dítě trápí. Nad obrázky a úkoly se dítě může snadněji rozmluvit, začít se otvírat, ptát, přemýšlet, vzpomínat.

CO TAM NENÍ nic konkrétního o umírání a smrti, nic o pohřbu, chybějí konkrétní kontakty na poradenství

KLÍČOVÁ SLOVA děti školního věku | ztráta blízké osoby | terapie zármutku | truchlení | emoce

KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna psychosociálního týmu, domovní knihovna pro tým a klienty

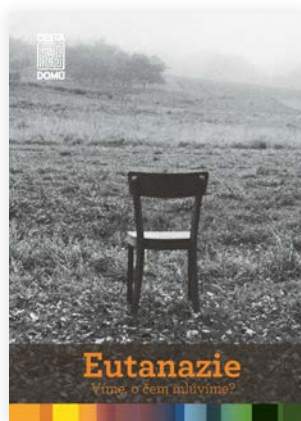
ETICKÉ A KULTURNÍ POHLEDY

Malý příspěvek k přesahu, který nám
blízkost smrti a umírání nabízí

M. Loučka – Š. Špinka – M. Špinková

Eutanazie. Víme, o čem mluvíme?

2015, KNIHA

KDYKOLI

Autoři jsou psycholog, lékař a filosof, zakladatelka mobilního hospice. Brožura chce vyjasnit zmatení kolem pojmu eutanazie a definovat pojem v právním a sociologickém kontextu dneška.

PRO KOHO pro psychology a pastorační pracovníky, pro etiky ve zdravotnictví a zdravotnickém vzdělávání, pro lékaře a zdravotní sestry, pro profese pečující o křehký lidský život (o lidi staré, tělesně a mentálně těžce postižené, o lidi blízko smrti, o lidi zoufalé, o postižené nebo velmi nezralé novorozence aj.), pro hledající laiky, pro studenty, pro politiky.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST definice a vysvětlení základních pojmů eutanazie, asistovaná sebevražda, ukončení léčby, paliativní sedace. Historické, etymologické, sociologické kořeny pojmu eutanazie, vazba mezi lékařstvím a eutanazií, právní situace ve světě dnes včetně seznamu zemí, kde je eutanazie částečně či zcela legální. Dále vysvětlení, co to je a co znamená legalizace eutanazie, jaké jsou argumenty zastánců eutanazie a příčiny žádosti o ni, jaké jsou argumenty zastánců paliativní péče – péče o život až do jeho přirozeného konce. Vysvětlení pojmu

„dříve vyslovené přání“. Jaká je souvislost mezi strachem a voláním po eutanazii a čeho se vlastně lidé bojí. V příloze je Charta práv umírajících. Kniha má rozsáhlý seznam použité a doporučené literatury a webových odkazů.

CO TAM NENÍ knížka je stručná, přináší jen hrubou orientaci v problematice, čísla a údaje týkající se počtu žádostí a dokončených eutanazií ve světě končí rokem 2016

KLÍČOVÁ SLOVA eutanazie | paliativní péče

KDE KNIHU NAJDEME odborná příruční knihovna pro týmy psychosociální a pastorační, domovní knihovna pro tým a klienty

Ondřej Krása (ed.)

Smrt a umírání v náboženských tradiciích současnosti

2017, KNIHA

KDYKOLI

Autoři pěti statí sborníku (písemně zpracovaných přednášek) jsou přední odborníci L. Ondračka (hinduismus), L. Kropáček (islám), T. Halík (křesťanství), M. Lyčka (judáismus) a M. Zemánek (buddhismus). Kniha přináší přehled tradic spojených s umíráním, smrtí a pohřbíváním v pěti velkých světových náboženstvích.

PRO KOHO pro studenty a odborníky společenskovedních a teologických oborů, pro sociální pracovníky, pro pedagogy a psychology, pro zainteresované laiky, pro členy paliativních týmů, kteří se nad rituály potřebují zamýšlet.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST způsob umírání souvisí s naším předchozím způsobem žití. Většina současných světových kultur chápe, že ta část života, kterou nazýváme umíráním, je důležitá součást plnohodnotného života; o to důležitější, že je konec na dohled. Velká světová náboženství „mají smrt na paměti“ a možnost být nablízku umírajícímu člověku chápou jako výsadu a dar. Severozápadní „vyspělá“ společnost, která si smrt opředla sítí tabu a strachu, ji vnímá jako nepochopitelný paradox. Obavy našich kulturních končin z umírání a smrti jsou historicky poměrně

nová záležitost, dříve tomu tak nebylo. Různé kultury měly a mají různé rituály, které dokážou provést umírajícího i jeho blízké celým složitým časem umírání, smrti a pohřbu. Kniha srozumitelně a fundovaně přináší jejich přehled.

CO TAM NENÍ brožura je jen stručný přehled tradic, v některých případech (např. hinduismus) je jen výběrem několika z mnoha, křesťanství, které je v našich zemích nejvíce doma, je pojata až příliš stručně, kniha pomíjí novodobé rituály, které nejsou přímo spojeny s některým z pěti velkých světových náboženství (ukládání uren pod kořeny stromů apod.)

KLÍČOVÁ SLOVA smrt | umírání | umírající | eschatologie | rituály a obřady | náboženské tradice | učení hinduismu | učení islámu | křesťanské učení | učení judaismu | učení buddhismu

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

PŘÍBĚHY S PŘESAHEM

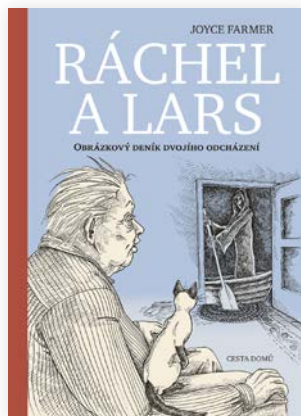
Někdy oslovíte klienty i pečující daleko lépe příběhem, než radami a informacemi. Někdy se i zkušený lékař nebo sociální pracovník potřebuje podívat pohledem příběhu a člověka, nikoli diagnózy a pacienta.

Joyce Farmer

Ráchel a Lars

Obrázkový deník dvojího odcházení

2016, KNIHA – KOMIKS

DLOUHO DOPŘEDU | KDYKOLI

Autorka je uznávaná americká kreslířka a ilustrátorka. Knihu nakreslila a napsala poté, co mnoho let pečovala o starého otce Larse a jeho ženu Ráchel. Kniha je kreslený deník toho, jak stárli a umírali.

PRO KOHO pro mladší seniory, pro pečující, pro děti stárnoucích rodičů, pro milovníky precizní kresby a akčního černobílého komiksu, pro pozůstalé, pro sociální pracovníky v domovech pro seniory.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST kreslený deník stovek všednodenních situací a událostí, které se opakují v rodinách a domácnostech stárnoucích osob napříč časem i kontinenty. Trefně zachycená touha a snaha dcery o pomoc rodičům – a zároveň bezmoc tváří v tvář konkrétním situacím předvídaným i nečekaným. Bystrý popis toho, jak v relativně krátkém čase ustupuje soběstačnost a samostatnost a do popředí se dostává stařecká křehkost, závislost na pomoci druhých a odevzdanost až pasivita vůči pečujícím osobám a systémům. Kniha zdůrazňuje zásadní roli pečujících při rozhodování o péči a jejich odpovědnost za to, zda poslední týdny a dny jejich blízkých budou dobré – nebo špatné. Může být i lehkou laickou psycho-

terapií pro toho, kdo pečuje o staré rodiče, komu zemřeli staří příbuzní, a není si jistý, zda pro ně udělal dost. Dokáže dát, například sociálním pracovníkům a pečovatelům v domovech pro seniory, někdy více nadhledu a úlevy než odborná supervize.

CO TAM NENÍ kreslený příběh je zasazen do amerického zdravotně-sociálního systému, který je v některých aspektech odlišný od českého

KLÍČOVÁ SLOVA umírání | rodiče a děti | péče o seniory | stáří

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Martina Špinková

Malé dobré zprávy

2019, KNIHA

KDYKOLI

Autorka je šéfredaktorka nakladatelství a bývalá ředitelka Cesty domů, hospicová dobrovolnice. Knihu sestavila z příběhů, které slyšela nebo zažila v rodinách pečujících o umírající blízké. Beletrizované příhody ze světa domácího hospice.

PRO KOHO pro pečující, pro pozůstalé, pro unavené hospicové profesionály, pro milovníky života a hledače pokladů.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST v knize je třicet tři kratičkových příběhů o životě, lásce a smrti – třicet tři variant na pět nejdůležitějších „hospicových“ vět, které jsou v nejrůznějších obměnách věrnými souputníky umění doprovázet umírajícího: *děkuji, odpusť mi, odpouštím ti, mám tě rád, můžeš jít*. Všechny uvedené příhody jsou pravdivé, ze života klientů, jejich rodin a pečujících profesionálů hospice, ale jména jsou změněná s ohledem na konkrétní osoby. Každý příběh má v pozadí nějaké téma, které se v době umírání řeší, např. komunikace s dětmi, jimž dospělí umírají, sdělování diagnózy a prognózy, odvaha k péči v domácím prostředí, loučení v pestrých podobách, složité rodinné vztahy a vazby. Optimistické čtení se silným nadějným nábojem.

CO TAM NENÍ konkrétní rady pro léčbu symptomů, kontakty na hospicová a jiná pracoviště

KLÍČOVÁ SLOVA smysl života | umírající | umírání | smrt | paliativní péče | pozůstalí | zármutek | smíření

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Jiří Pilka

Chvilé po západu slunce

Malé rady seniorům

2016, KNIHA

DLOUHO DOPŘEDU | BRZY | KDYKOLI

Autor (+ 2018) je hudební vědec a publicista. Knížku napsal v pokročilém věku jako rady seniorům pro dobrý, smysluplný a spokojený život ve stáří.

PRO KOHO pro seniory a jejich přátele.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST jedná se o netypickou „příručku životního stylu“, kterou napsal činorodý a aktivní senior pro své vrstevníky. Cílem knihy je povzbudit staré lidi k přiměřené otevřenosti novotám, k péči o vztahy s lidmi, k přátelství, k optimismu a naději, k laskavému a tolerantnímu vnímání okolního zrychleného světa, k vyrovnání se s blížícím se závěrem života. Na desítkách drobných příběhů a situací si všímá nesnází těla, duše i ducha, které bývají pro seniory překážkami, a radí jak na ně. Odvrací pozornost od neduhů stáří k tomu, co je v životě člověka hlavní. Závěrem knížka přináší pár rad i pro příbuzné seniorů. Styl knížky je populárně naučný, místy až beletristický.

CO TAM NENÍ kniha není odbornou příručkou pro stárnutí a stáří, neobsahuje kontakty na gerontologická centra, na služby pro seniory apod.

KLÍČOVÁ SLOVA seniři | stáří | stárnutí | lidské potřeby | interpersonální komunikace

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Rachel Joyce

Milostná píseň Queenie Hennessyové

2018, KNIHA

KDYKOLI

Autorka je britská spisovatelka. Román z prostředí lůžkového hospice vedeného řádovými sestrami je psaný formou dopisu pacientky její dávné lásce.

PRO KOHO pro čtenáře dobré beletrie, pro ty, které zajímá svět hospiců, pro ženy i muže, kteří věří v lásku, která hory přenáší, pro milovníky britské literatury.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST román o lásce paní účetní z pivovaru a ženatého kolegy, který vůbec neví, že je milován. Po mnoha letech paní Queenie umírá v hospici a na radu dobrovolnice píše kolegovi dopis, ve kterém popisuje a vysvětluje všechny důležité mezníky svého života a vyznává svou lásku. Protože ale hospic je svět sám pro sebe, hraje důležitou roli také její noví přátelé – ostatní nemocní, lékaři, pečující jeptišky – a také sám kolega, který se z náhlého popudu rozhodne za Queenie jít a pozdravit se s ní dřív, než bude pozdě... Svižně napsaná kniha, kde nic důležitého nechybí: láska a smrt, radost a naděje, humor černý i bílý – a závěrem překvapení.

CO TAM NENÍ není tu tentýž příběh očima kolegy. Koho zajímá, musí si přečíst knihu-dvojče: Nepravděpodobná pouť Harolda Frye (Knížní klub, 2012)

KLÍČOVÁ SLOVA hospic – život v něm | umírání | dokončení životního příběhu | anglická próza

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Martina Špínková

Byltě jeden člověk

2016, KNIHA

KDYKOLI

Známa lidová balada v nové výtvarné úpravě s ilustracemi Martiny Špínkové.

PRO KOHO pro každého, kdo má rád poezii.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST starý baladický příběh o muži, který se prochází mezi poli, a Smrti, která ho potkává a bere s sebou na svou odvěkou pouť. Neptá se, zda se mu to hodí, neslyší na žádné jeho dobré důvody, proč ještě nemůže umřít: žena, malé děti, spousta rozdělané práce? Nic z toho neplatí na Smrt. Když pokyne, umíráme... I v dnešní moderní době, a možná právě v ní, je dobré, aby si člověk uvědomil, že délku svého života nemá ve své moci a že je dobré na smrt myslet včas.

CO TAM NENÍ v knížce je jen tato jedna báseň

KLÍČOVÁ SLOVA smrt | lidová balada | interpersonální komunikace

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

MALÍ VELCÍ POMOCNÍCI – BROŽURY A LETÁKY

Autoři textů pro nemocné a pečující vycházejí z těsného propojení s přímou péčí v domácím hospici, poradně a odlehčovacích službách. V tom tkví bohatství těchto drobných textů, které jsou často aktualizovány, některé mají za sebou i deset a více vydání.

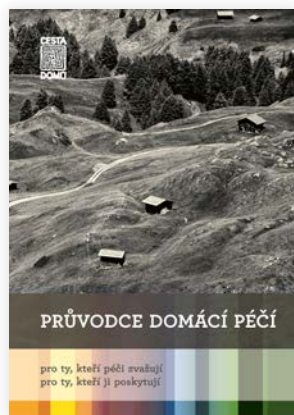
BROŽURY

Cesta domů

Průvodce domácí péčí

Provázání posledními týdny
a dny života

2018, BROŽURA

BRZY | NYNÍ

Opakovaně vydávaná brožura ze zkušeností odlehčovacích týmů Cesty domů je ucelená stručná škola domácího pečování o umírajícího člověka.

PRO KOHO pro pečující o dlouhodobě nemocného, starého nebo umírajícího člověka, pro ty, kteří tuto péči zvažují.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST brožura je souhrn nejdůležitějších zkušeností, vědomostí, poznatků, rad a tipů pro laika, který chce dobře pečovat o umírajícího blízkého – nejčastěji v domácnosti. Je rozdělená podle „času“. **ROZHODOVÁNÍ:** koordinace péče – příprava prostoru – kde se informovat – příspěvek na péči a jak ho získat – služby, které pomohou při péči. **PĚČE:** hygiena a kůže – inkontinence – proleženiny – malé rady pro případy nechutenství, nevolnosti, zvracení, zácpy. **PROŽÍVÁNÍ NEMOCNÉHO:** stud – strach z demence, ztráty soběstačnosti a samostatnosti, podřízenosti – halucinace

a bludy – změněná komunikace – nepoznávání blízkých osob. Závěrečná kapitola se věnuje **PĚČI O PEČUJÍCÍHO**, tedy prevenci syndromu vyhoření a úplného vyčerpání.

CO TAM NENÍ brožura předpokládá, že se zdravotními komplikacemi se pečující obrátí na profesionální zdravotníky, a proto neobsahuje podrobné postupy pro kontrolu jednotlivých symptomů doprovázejících umírání: odbornou léčbu bolesti, dušnosti, masivního krvácení apod. Informace o příspěvcích na péči jsou platné k roku 2017, aktuální je třeba dohledat na internetu

KLÍČOVÁ SLOVA domácí péče | paliativní péče | dlouhodobě nemocní

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, k rozdávání

Cesta domů

Jak být nablízku

Pro ty, kteří péči zvažují, pro ty,
kteří ji poskytují

2017, BROŽURA

NYNÍ

Brožura o posledních týdnech a dnech života přináší „v kostce“ základní informace pro všechny, kterým někdo blízký umírá.

PRO KOHO pro pečující blízké, kteří navštěvují nebo se přímo starají o umírajícího člověka.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST brožurka o umírání je určena hlavně pečujícím a rodinám pacientů domácího hospice. Je stručným a jasným přehledem toho, co čeká umírajícího pacienta a jeho pečující v příštích dnech a týdnech a jak se na to mohou připravit. Příbuzný nebo blízký člověk se dozví to základní a nejdůležitější o posledním období života, načerpá podporu, ubude mu nejistoty a strachu. Jsou tu důležité informace o potřebách umírajícího člověka (dotyky, přítomnost, vzpomínání, modlitba, ticho...) a o péči (hygiena, jídlo, léčba bolesti, péče o pokožku, polohování...). Jedna z kapitol se věnuje kómatu, jak smrt přichází a jak to může laik rozpoznat. Poslední část brožury se zaměřuje na bezprostřední chvíle po úmrtí – poslední úkony, úpravu těla a rozloučení. Pár slovy o smutku a truchlení brožurka končí.

CO TAM NENÍ konkrétní podrobné postupy pro péči a pro kontrolu symptomů umírání, podrobnější informace o zármutku a truchlení

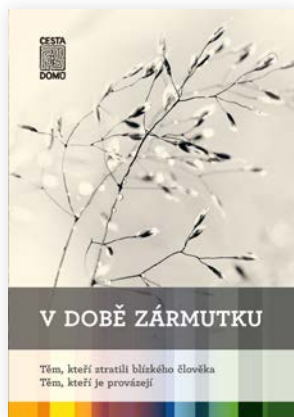
KLÍČOVÁ SLOVA umírající | umírání | smrt | pomáhající chování | interpersonální vztahy | paliativní péče doma

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, k rozdávání především do rodin, kde někdo umírá/bude umírat

V době zármutku

**Těm, kteří ztratili blízkého člověka.
Těm, kteří je provázejí**

2017, BROŽURA

ČAS ZÁRMUTKU

Opakovaně vydávaná publikace o tom, co znamená ztratit blízkého člověka, truchlit nad jeho smrtí. Přináší „v kostce“ základní informace o zármutku.

PRO KOHO pro lidi, kterým nedávno někdo zemřel, pro truchlící pozůstalé, pro zarmoucené příbuzné, pro jejich přátele a blízké.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST brožura stručně pojmenuje základní jevy doprovázející truchlení: emoce, tělesné změny, změny způsobů chování, nečekané reakce. Ujistí, že každý truchlí po svém a že neexistuje jeden „správný“ způsob, jak se vyrovnávat se smrtí blízkého člověka. Povzbudí k tomu, abychom mluvili, nebo mlčeli, plakali, nebo neplakali, dělili se o emoce, nebo si je tříbili sami a po svém. Radí, jak neztratit „spojení“ se zemřelým, pokud máme takovou potřebu. Závěrem najdeme kapitolu pro ty, kdo chtějí být nablízku zarmouceným a truchlícím.

CO TAM NENÍ nevěnuje se truchlení dětí, nepřináší ani specializované rady rodičům, jak pomoci truchlícímu dítěti, neobsahuje rady pro složité truchlení, depresivní stavy, komplikované typy zármutku, je dosti obecná, tj. není specializovaným rádcem pro zvláštní okolnosti úmrtí (násilná smrt, sebevražda, terorismus apod.)

KLÍČOVÁ SLOVA ztráta blízké osoby | truchlení | smutek | smrt – psychologické aspekty | terapie zármutku | pozůstalí

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, k rozdávání především do rodin, kde někdo zemřel

Žít naplno čas, který ještě zbývá

**Provázení životem v čase umírání
dítěte či dospívajícího**

2019, BROŽURA

ČAS ZÁRMUTKU

Brožura vychází ze zkušeností psychosociálního týmu Cesty domů. Je stručným, ale uceleným povzbuzením pro rodiny, které pečují o umírající dítě.

PRO KOHO pro rodiny pečující o nevy léčitelně nemocné dítě.

O ČEM KNIHA JE A PROČ JI ČÍST brožura je souhrn zkušeností, vědomostí, rad a návrhů pro rodiče a další dospělé, kterým umírá dítě. Zaměřuje se na duševní, emocionální, komunikační a duchovní aspekty péče.

Přináší nejprve seznam stručných pokynů v jedenácti bodech. Následují podrobněji rozvedené rady a postřehy doplněné komentáři a zkušenostmi.

Stručně z bodů: *Mluvte se svým nemocným dítětem a všemi dětmi v rodině. Neváhejte fotit. Nezakazujte si plakat ani se smát. Řekněte si o pomoc. Informujte včas školku nebo školu. Vnímejte každý okamžik. Pamatujte na své potřeby. Plánujte jen dnešek, co se povede, to oslavte. Přemýšlejte o rozloučení, není to divné.*

Každý z bodů je v brožuře podrobněji rozveden, upřesněn, odůvodněn a komentován.

Velmi cenné jsou autentické rady a zkušenosti rodičů, kteří pečovali o své umírající dítě. Často zmiňují určitou konkrétní věc, která by jim tehdy byla velmi užitečná, ale bohužel ji neznali.

Závěrečné věty brožury přinášejí do těžkého tématu i závan naděje a vděčnosti.

CO TAM NENÍ brožura neobsahuje postupy pro léčbu, zdravotní péči ani ošetřování tělesných příznaků a útrap. Neobsahuje konkrétní rady a informace týkající se příspěvku na péči a dalších sociálních dávek. Je obecná, a tedy nerozlišuje věk umírajícího dítěte nebo jeho specifické potřeby podle typu nemoci či postižení.

KLÍČOVÁ SLOVA komunikace | těžce nemocné dítě | domácí péče | dětská paliativní péče | dlouhodobě nemocný | smrt dítěte | praktický rádce

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty, k rozdávání

LETÁKY

Letáky rozdáváme v hospici, ambulanci, v poradně nebo spolupracujícím zdravotníkům tak, aby je dostal ten, který je právě potřebuje. Doporučujeme se s nimi dobře seznámit: dokážou hodně pomoci, ale kdybychom se minuli cílovou skupinou, pomoci by nemusely.

LAIK ZVAŽUJE BUDOUCÍ LÉČBU A PÉČI

Ještě není pozdě

Většina z nás žije na konci života jinak, než chtěla, většina z nás by tomu mohla předejít

Leták radí, jak předem přemýšlet a plánovat svůj život na jeho konci. Je primárně určený seniorům nad sedmdesát let a lidem, kteří se starají nebo se chystají starat o seniory. Je uspořádán jako rozcestník podle klíčových momentů, ve kterých se rozhoduje, jak strávíme konec svého života. Leták je zamýšlený jako pomocník pro dobrá rozhodnutí, aby člověk na konci života nebo jeho blízcí nemuseli později litovat svých rozhodnutí a vyčítat si je.

NAPSALY M. ŠPINKOVÁ A Š. RYŠAVÁ

Dříve vyslovené přání

Manuál nejen pro pacienty

Leták je stručný manuál pro pacienty a veřejnost. Týká se rozhodnutí o budoucí zdravotní péči, tedy tzv. dříve vysloveného přání, a jak k němu dojít. Je určený pro každého, kdo si chce poučeně připravit svá přání pro případ, že nebude v nemoci či na konci života schopný rozhodovat o sobě, zejména ve věci zdravotní péče o svou osobu. Přináší přehledné a fundované právně i eticky zpracované informace a rady vyplývající ze současných zákonných norem.

NAPSALA H. KREJČÍKOVÁ

LAIK PEČUJE

Mohu říci pravdu?

Sdělování závažné diagnózy a prognózy

Leták je určený osobám blízkým nemocného, který trpí život ohrožující nemocí. Zabývá se otázkou sdělování závažné zprávy a pomáhá řešit dilemata, která často sužují profesionály i laiky. Odpovídá na otázky typu kdo, kdy a jak má a může říci nemocnému pravdu o jeho zdravotním stavu? Není lepší závažnou diagnózu tajit? Jak má jednat lékař, rodina, přátelé? Leták se snaží pomoci všem, kterých se týká nebo bude týkat vážná komunikace s nevyhlášeným nemocným člověkem.

NAPSALY Š. RYŠAVÁ A M. ŠPINKOVÁ

Můžeme si pomáhat

Jak zvládnout péči o člověka, který je vážně nemocný

Základní informační leták, který souhrnně přináší rady pro ty, kdo pečují nebo budou pečovat o těžce nemocného. Jde zejména o rady týkající se toho, jaká pomoc se nabízí v současném systému zdravotní a sociální péče.

NAPSALY T. SOUKUPOVÁ A K. FARKAŠOVÁ

Abeceda domácí paliativní péče

Pan Ptáček se ptá

Leták klade nejčastější otázky pečujících a přináší na ně pravdivé odpovědi. Jde k samotnému jádru informací o paliativní péči v domácnosti. Dozvíte se, že ve většině případů je možné pečovat o umírajícího člověka v domácím prostředí, dozvíte se, jak funguje domácí hospic, jaké jsou zásady, na kterých stojí, jaké jsou požadavky na pečující rodinu, jaké výhody a rizika domácí paliativní péče přináší a co zhruba máte čekat, než mobilní hospic kontaktujete. Leták vyšel z praxe, byl sepsán na základě otázek klientů domácího hospice Cesta domů.

NAPSALA M. ŠPINKOVÁ

Mýty a otázky kolem umírání a paliativní péče

Odpovědi na nejčastější dotazy a nejasnosti

Leták sepsaný podle zahraničních pramenů a podle zkušeností domácího hospice vyvrací omyly, které stále ještě pokrucují pravdivý obraz hospicové péče mezi lidmi. Ve skutečnosti pracovníci hospice nemohou a nesmějí uspišit umírání, umírání v hospici není bolestivé ani osamělé, paliativní péče není jen pro staré lidi nebo pro pacienty s rakovinou... Na mnoho fám a nepravd může leták konečně vrhnout světlo.

NAPSALI M. ŠPINKOVÁ A Š. ŠPINKA

Už je to na morfin, pane doktore?

Vysvětlení nejčastějších nepravd, mýtů a báček o opioidech

Leták vysvětluje nejčastější nepravdy o opioidech a ujasňuje účel a použití silných léků proti bolesti – opioidů – v paliativní péči. Vysvětluje, že bolest cítíme jako silnější, když jsme na ni sami. Naopak slábne, když se o svou starost s někým podělíme. Nesnažme se za každou cenu všechno unést a všechno vydržet, nebojme se zbytečně silných léků na bolest. Bolest je nepřítel pacienta, nikoli morfin a další účinná analgetika.

NAPSALY M. GOLDMANNOVÁ A I. ZÁVADOVÁ

LAIK U POSTELE UMÍRAJÍCÍHO

Poslední chvíle

Jak postupovat při úmrtí blízkého člověka doma

Leták jasně poradí, jaké máme možnosti, práva a povinnosti při úmrtí našeho blízkého doma. Co musíme udělat nejdříve, na co naopak není spěch. Co je dobré udělat a co dělat vůbec nemusíme. Leták by měl vnést potřebný klid do chvil, které příliš často nezažijeme, a nemáme tudíž potřebné zkušenosti.

NAPSALY J. PROKOPOVÁ, M. ŠPINKOVÁ, H. KREJČÍKOVÁ

Můžeme si pomáhat

Jak být nablízku pečujícím a pozůstalým

Leták je určen lidem, kterým nedávno zemřel někdo drahý, a zejména jejich přátelům, aby mohli truchlícímu v době jeho zármutku účinně pomoci. Zde najdete to hlavní, co pro začátek potřebujete vědět, jak adekvátně nabídnout pomoc zarmoucenému příteli nebo příbuznému, jak ho kontaktovat, jak ho oslovit, jak vyjádřit soustrast, jak vypadá truchlení a jak dlouho trvá, jak sdílet se zarmouceným člověkem emoce, jaké různé jsou způsoby vzpomínání na zemřelého, jak mu naslouchat, jak mu svou pomoc opakovaně nabízet. Tím můžete přispět k tomu, že kvůli smrti vaše vztahy neutrpí, ale prohloubí se.

NAPSALA T. SOUKUPOVÁ

Můžeme vám poradit?

Malá praktická pomoc v těžké době po úmrtí blízkého příbuzného

Leták pomůže pozůstalému se zorientovat, přináší praktické rady a pomoc, kam se obrátit, jaké úřady navštívit a co zařídit po smrti člena rodiny. Je tolik naléhavých záležitostí, které je třeba řešit. Kde odhlásit elektřinu? Kam jít dřívě a kam až potom? Kde potřebuji mít s sebou úmrtní list? Po úmrtí blízkého člověka je těžké se v tom všem vyznat, co musíme udělat a zařídit, co nezapomenout. Leták, který vychází přímo z praxe, vám může poradit.

NAPSALA O. JARKOVSKÁ

Děti truchlí jinak

Jak s dětmi dobře projít obdobím smutku

Leták o dětském zármutku přináší rady, jak děti provést obdobím smutku a truchlení. Proč děti netruchlí jako my a jak si můžeme spolu navzájem pomáhat? S dětmi a koncem života máme pramálo zkušeností, zato máme mnoho mylných představ a obav v situacích, kde nejsou třeba. Často chybujeme tehdy, když máme pocit, že děláme pro děti to nejlepší. Leták může pomoci přetvořit náš pohled na dětský zármutek a dodat odvahu k pravému otevřenému sdílení smutku s dětmi.

NAPSALY J. PROKOPOVÁ A G. KOKEŠOVÁ KLEINOVÁ PODLE Z. MATĚJČKA

Pubertáci truchlí po svém

Jak pomoci dospívajícím projít obdobím smutku

Leták zohledňuje skutečnost, že dospívající mladí lidé jsou samostatná kategorie; ne již děti, ale ještě ne dospělí. Není snadné jim být nablízku ani za normálních okolností, natož pak tehdy, když se musejí vyrovnávat se ztrátou prarodiče, kamaráda, rodiče, sourozence. Leták pomůže dospělým zorientovat se ve složité situaci, stručně nahlédne do světa přemýšlení a zpracovávání ztráty u dospívajících a pomůže vyvarovat se největších chyb. Křehký věk dospívajících je ošemetný, a když se junior kromě své puberty musí potýkat ještě s takovou zátěží, jako je smrt v rodině nebo smrt kamaráda, pak musejí dospělí zvládnout opravdu velký kus vnímavé, diskrétní a empatické práce.

NAPSALY J. PROKOPOVÁ A G. KOKEŠOVÁ KLEINOVÁ

Komplikovaný zármutek

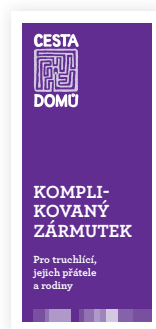
Pro truchlící, jejich přátele a rodiny

Autorka textu je lékařka z University of Columbia v USA, kde se věnuje komplikovanému truchlení. Tím se myslí příliš bolestný zármutek, který neprobíhá „standardně“, ale protahuje se a zamotává. Jde tedy o takové truchlení, které postupem času nepřináší zarmoucenému člověku smíření a klid, ale naopak; jeho utrpení narůstá, nabírá na síle a nabaluje na sebe další a další nežádoucí projevy a obtíže.

Leták v první části popisuje, co je normální a předvídatelný vývoj při zármutku a truchlení a co nám tento proces přináší: trvalou vzpomínku na zemřelého a smířené přijetí jeho ztráty.

V druhé části letáku se autorka věnuje definici a upřesnění toho, čemu říkáme komplikovaný zármutek: člověk je připoután do akutní fáze zármutku, která se ale protahuje, bolestivě ho zaměstnává, vyčerpává a nedovoluje mu v truchlení postoupit do další utišující fáze. Autorka upozorňuje, že dostat se sám z této těžké situace je pro člověka složité, někdy dokonce nemožné. Velmi názorně a podrobně vysvětluje mechanismus vzniku a projevů komplikovaného zármutku a skrytých bloků, které k němu mohou vést.

NAPSALA M. K. SHEAR

Dříve vyslovené přání

Manuál pro lékaře

Leták je stručným a jasným manuálem pro lékaře ve věci dříve vysloveného přání. Přináší podstatné údaje k tomuto základnímu pacientovu právu, tedy projevít a písemně zaznamenat svou vůli ohledně budoucí zdravotní péče. Leták je určen hlavně praktickým lékařům, kterých se pomoc při sestavování listiny *Dříve vyslovené přání* bezprostředně týká, aby byli připraveni na vážný rozhovor a následnou komunikaci se svými pacienty a jejich rodinami ohledně možnosti sepsání dříve vysloveného přání. Fundovaně právně i eticky zpracovaný manuál vychází ze současných zákonných norem.

NAPSALI J. MATĚJEK, H. KREJČÍKOVÁ, I. ZÁVADOVÁ

Mohu říci pravdu?

Sdělování závažné diagnózy a prognózy

Leták je primárně určený osobám blízkým nemocného, který trpí život ohrožující nemocí. Poslouží i lékařům, kteří sdělují pacientovi vážnou diagnózu. Zabývá se otázkou sdělování závažné zprávy a pomáhá řešit dilemata, která často sužují profesionály i laiky. Odpovídá na otázky typu: kdo, kdy a jak má a může říci nemocnému pravdu o jeho zdravotním stavu? Není lepší závažnou diagnózu tajit? Jak má jednat lékař, rodina, přátelé? Leták se snaží pomoci jak lékařům, tak dalším zdravotníkům i laikům, kterých se týká nebo bude týkat vážná komunikace s nevyčísitelně nemocným člověkem.

NAPSALY Š. RYŠAVÁ A M. ŠPINKOVÁ

LÉKAŘ (PRAKTICKÝ LÉKAŘ) PEČUJE O UMÍRAJÍCÍHO PACIENTA

Paliativní péče v kostce

Základy kvalitní péče o pacienty na konci života pro praktické lékaře

Leták přináší základní pokyny pro kvalitní péči o lidi na konci života. Je určen zejména praktickým lékařům, ale i lékařům jiných specializací, kteří přicházejí s umírajícími lidmi do styku, pomáhají jim řešit mnoho jejich dilemat a potřebují být schopni jim účinně pomoci. Leták je stručným přehledem základů dobré paliativní péče. Týká se indikací, principů, symptomů, informací o základní výbavě paliativní lékárny a možností spolupráce praktického lékaře s domácím hospicem.

NAPSALY J. MICHLOVÁ A I. ZÁVADOVÁ

KNIHY PRO DĚTI A JEJICH DOSPĚLÉ

Dětské knihy vydáváme s myšlenkou, že děti si je čtou s rodiči, prarodiči nebo učiteli a oběma stranám kniha pomůže si povídat o nelehkých tématech, která děti v předškolním a raně školním věku zajímají a kterých se dospělí bojí. Obecně lze doporučit knihy číst „preventivně” – včas, nikoli jen jako lék na nastalou krizovou situaci. Některé ale i v takových případech dobře poslouží.

Martina Špínková

Anna a Anička

O životě na začátku a na konci

2014, ILUSTROVANÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA | ČAS ZÁRMUTKU

Autorka se při psaní inspirovala skutečným příběhem, který prožili její přátelé se svou malou dcerkou. Dívka Anička roste a poznává svět a její babička Anna pomalu odchází. Když babička umře, Anička si najde svůj vlastní způsob, jak pokračovat s babičkou v rozhovorech, které měla tak ráda. Kniha o setkání dvou generací na začátku a na konci života. Ukazuje nám, jak je důležité rozloučení, že smrtí náš vztah s milovanou osobou nekončí a že komunikace mezi členy rodiny může přinést nečekané možnosti útěchy v truchlení. Knihu je možné doporučit rodinám, kde dětem někdo zemřel nebo zemře, ideální je s ní ale pracovat „preventivně“. Kniha je k dispozici také v anglické verzi.

PRO KOHO pro děti od 4 let, jejich rodiče a prarodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA senioři | smrt | posmrtný život | vztahy v rodině | emoce | truchlení dětí

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Martina Špínková

Kocouře, ty se máš

2016, OBRÁZKOVÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA

Autorka se inspirovala vlastní rodinou – soužitím čtyř generací v domácnosti a péčí o malé a o staré členy rodiny. V něčem je péče podobná, v něčem ale hodně odlišná. Kromě životního příběhu, vzpomínek a zkušeností, které senioři mají, existuje také řada speciálních pomůcek usnadňujících jejich každodenní činnosti. Kniha může dobře sloužit dětem při seznamování se se zdravotními pomůckami, k čemu jsou a jak fungují. To, co nás dospělá děsí a je pro nás symbolem závislosti a nesebeštěstnosti, děti naopak zajímá a chtějí to prozkoumat. Knihou nás provází devadesátiletý strýc Otakar a kocour Mates. Knihu je možné doporučit rodinám, které pečují o starého člena rodiny spolu s dětmi. Nejlépe je s ní ale pracovat „preventivně“ a děti vzdělávat v tom, jak si lidé mohou pomáhat a jak jim k tomu mohou sloužit pomůcky. Vychovává k toleranci a pochopení.

PRO KOHO pro děti od 4 let, jejich rodiče a prarodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA senioři | péče o seniory | domácí péče | zdravotní pomůcky | mezi-generační vztahy

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Martina Špínková

Co všechno nám pomáhá

2016, SEŠITEK S OBRÁZKY

PREVENCE A VÝCHOVA

Sešitek tvoří samostatnou přílohu ke knize Kocouře, ty se máš (2016). Obsahuje obrázky kompenzačních a zdravotních pomůcek.

PRO KOHO pro děti od 3 let, jejich rodiče, pedagogy, psychology. Sešit je vhodný i pro děti, které ještě neumějí číst.

KLÍČOVÁ SLOVA osoby se zdravotním postižením | pomůcky pro sebeobsluhu | pomáhající chování | péče o seniory

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Martina Špínková

Divný brach strach

2015, OBRÁZKOVÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA | **NYNÍ**

Dětská kniha o strachu je určena menším dětem a těm, kdo si s nimi čtou. Strach nemusí být nutně jen špatný, někdy nám může i pomoci. Těžko se nám ale o něm mluví. Kniha obsahuje úvahy, obrázky a kratičké názorné příběhy o různých druzích strachu, o každodenních drobných i velkých statečnostech a může otevřít debatu o tom, čeho se děti bojí a s čím potřebují pomoci. Kniha je k dispozici také v anglické verzi.

PRO KOHO pro děti od 5 let, jejich rodiče a prarodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA strach | děti | interpersonální komunikace | emoce

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Marka Míková – Bára Valecká

A smutek utek

2016, ILUSTROVANÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA
ČAS ZÁRMUTKU | NYNÍ

Autorka je spisovatelka, hudebnice a dramatička, pořádá divadla pro děti v nemocnicích. Emočně silné obrázky B. Valecké (malířka a filmová výtvarnice) umocňují osm příběhů o různých druzích smutku. Smutky jsou různé, známe je všichni. Jedna z možností, jak smutek léčit, je pojmenovat ho a ukázat na něj. Na konci knihy je také malý seznam „první pomoci“, co dělat, když smutek dítě přepadne. Kniha může otevřít debatu o trápeních, o nichž by děti samy od sebe nepromluvíly.

PRO KOHO pro děti od 7 let, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA smutek | emoce | interpersonální vztahy | deprese | pomáhající příběhy

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Martina Špinková

O tajemství

2018, OBRÁZKOVÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA

Tajemství patří k našemu životu: odkud jsme přišli? Co se stane, když umřeme? Jak v mušli šumí moře? Žádná otázka není zbytečná, i když na ni neumíme odpovědět. Poetická kniha, která pomáhá otevírat mnoho veselých i těžších témat a ukazovat dětem důležitost věcí, na které si nelze sáhnout, ale přesto v našem životě hrají často zásadní roli.

PRO KOHO pro děti od 4 let, jejich rodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA tajemství | děti | emoce

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Stein Erik Lunde – Øyvind Torseter

Nemůžu usnout

2018, OBRÁZKOVÁ KNIHA

NYNÍ | ČAS ZÁRMUTKU

Autor a ilustrátor jsou Norové. Knížka o smutku a stesku, o souznění, sdílení a blízkosti kluka, kterému umřela maminka, a táty. Příběh o tatínkovi se synem, kterým se v zasněženém domku v noci stýská a nemůžou spát. V objetí a tiché rozmluvě jsou si navzájem oporou. Textově střídá a výtvarně krásná kniha pro chvíle zastavení, sdílení, něhy a hledání statečnosti.

PRO KOHO pro děti od 5 let, jejich rodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA zármutek | děti | truchlení | stesk | emoce | mezigenerační vztahy | pomáhající příběhy

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Maija a Anssi Hurme

Stínidla

2019, OBRÁZKOVÁ KNIHA

NYNÍ | ČAS ZÁRMUTKU | PREVENCE A VÝCHOVA

Autor a ilustrátorka jsou finští umělci, manželé. Bohaté ilustrace dotvářejí příběh. Oceněná dětská kniha o stesku, který se dostaví, když někdo blízký odejde, zmizí nebo zemře. Stesk a smutek mají své místo mezi dětskými emocemi. Dokáží jak stínit, tak pomáhat – když to umožníme. Knihu je možné doporučit rodinám, kde jeden z rodičů odešel nebo zemřel, které řeší stesk dětí i svůj, je ale samozřejmě pro každé dítě, pomáhá budovat úctu k lidem, ke vztahům, k vzájemnému porozumění a podpoře.

PRO KOHO pro děti od 5 let, jejich rodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA zármutek | děti | truchlení | stesk | emoce | pomáhající příběhy

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Jeanette Bresson Ladegaard Knox
Adriana Skálová

Je smrt jako duha?

2017, ILUSTROVANÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA

Autorka je dánská spisovatelka a filosofka. Ilustrátorka je výtvarnice a překladatelka. Holčička je svědkem babiččina pozvolného odcházení ze života. Zrovna u babičky bdí, když přijde její čas, a vidí personifikovanou Smrt v podobě nepěkné a nepříjemné osoby. Nezalekne se a pustí se s ní do rozhovoru, který přinese kompromisní řešení: Smrt se promění v příjemnou bytost s příslibem rozkvetlé zahrady mrtvých, babička klidně zemře a dívka má radost, že babičce díky své odvaze dala poslední dobrý dar. Knihu je možné doporučit rodinám, kde dětem někdo zemřel nebo zemře, ideální je s ní ale pracovat „preventivně“.

PRO KOHO pro děti od 6 let, jejich rodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA prarodiče a vnoučata | umírání | smrt | interpersonální vztahy | posmrtný život

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Laurie Krasny Brown
Marc Brown

Když dinosaurům někdo umře

2010, 2014, OBRÁZKOVÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA
NYNÍ | ČAS ZÁRMUTKU

Autoři a ilustrátoři jsou američtí manželé. Nevelká, ale oceňovaná a překládaná knížka o různých situacích, které dítě zažívá v souvislosti se smrtí. Jedná se o komiks, tedy oblíbený dětský formát, ve kterém se hrdinové setkávají s tématem smrti, pohřbívání, loučení a vzpomínání na zemřelé. České vydání obsahuje výslovné doporučení MŠMT z roku 2010.

PRO KOHO pro děti od 4 let, jejich rodiče, prarodiče, pedagogy, psychology.

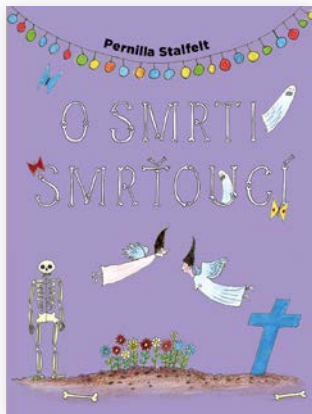
KLÍČOVÁ SLOVA smrt | umírání | posmrtný život | pohřební zvyky | rituály a obřady | pozůstalí | terapie zármutku | pomáhající příběhy

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Pernilla Stalfelt

O smrti smřtující

2016, OBRÁZKOVÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA

Autorka a současně ilustrátorka je Švédka. Kniha je velmi ceněná a často překládaná, u dětí velmi oblíbená. O smrti vypráví bezprostředně, citlivě, s mile humorným nadhledem. Všímá si různých úmrtí (následkem stáří, nemoci, neštěstí, auto-nehody...). Názorně líčí i různé představy o tom, co bude po smrti. Krátký exkurz do různých kultur a jejich tradic včetně způsobů pohřbívání. Význam rozloučení, rituálu, hrobů nebo pietních míst.

PRO KOHO pro děti od 4 let, jejich rodiče a prarodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA smrt | pohřby | rituály a obřady | posmrtný život | dítě a smrt - představy

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Martina Špinková – Šarlota Filčíková

Máváme ti, dědo

2019, OBRÁZKOVÁ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA | ČAS ZÁRMUTKU

Autorky v příběhu členů jedné rodiny a jejich zemřelého tatínka/dědečka/manžela nahlíží do různých způsobů, jak se lze loučit, pohřbívat, vzpomínat. První dějství je věnováno dětskému pohledu na čas od úmrtí po pohřeb, druhé pak loučení a pohřbu a třetí vzpomínání. Kniha má ambici pomoci především dospělým: aby našli inspirace nejen jak mluvit s dětmi v této nelehké době kolem pohřbu, ale jak tento důležitý a slavnostní čas prožít tak, jak je jim vlastní a milé a proč z rituálů nevynechávat děti. Je také trochu návodem, co všechno dělat, na co nezapomenout, co si užít a jak být spolu s rodinou a přáteli... a nakonec i s tím, který nedávno zemřel.

PRO KOHO pro děti od 4 let, jejich rodiče a prarodiče, pedagogy, psychology.

KLÍČOVÁ SLOVA smrt | pohřby | rituály a obřady | posmrtný život | dítě a smrt - představy

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

M. Míková – A. Skálová – M. Špinková

Zebry v nemocnici

**Knížka ke čtení, vyrábění a hraní
nejen pro nemocné děti**

2015, OBRÁZKOVÁ A VYSTŘIHOVACÍ KNIHA

PREVENCE A VÝCHOVA | **NYNÍ**

Knih moderních pohádek pro menší děti propojených příběhem o herečce, která v nemocnici hraje dětem divadlo a které z tašky utekla pohádková zebra a zabydlela se na dětském oddělení. Knížka výborně vystihuje život dětí v nemocnici, ale má i část „na jedno použití“: obsahuje vystřihovánku inspirovanou dějem pohádky, aby si mohlo pohrát i dítě, které je nemocné a musí být v posteli. V knihovně možno využít při tvořivém workshopu a pak mít jako pomůcku, ozdobu na poličku nebo reklamu ke knížce.

PRO KOHO pro děti od 4 let, jejich rodiče a prarodiče, pedagogy, psychology, nemocniční herní terapeutky

KLÍČOVÁ SLOVA děti | nemoc | nemocnice | emoce | moderní pohádky | vystřihovánky

KDE KNIHU NAJDEME domovní knihovna pro tým a klienty

Další literatura k tématu

PRO ODBORNÍKY

- BUŽGOVÁ, Radka a kol. *Dětská paliativní péče*. Praha: Grada Publishing, 2019.
- BUŽGOVÁ, Radka. *Paliativní péče ve zdravotnických zařízeních: potřeby, hodnocení, kvalita života*. Praha: Grada, 2015.
- BYDŽOVSKÝ, Jan a kol. *Ošetřovatelství a sociální práce v paliativní péči: učební text pro studenty vysokých a vyšších odborných zdravotnických škol*. [Praha]: Zdravotní ústav Most k domovu, z.ú., 2015.
- BYOCK, Ira. *Dobré umírání: možnosti pokojného konce života*. 2. vyd. Praha: Vyšehrad a Cesta domů, 2013.
- CALLANAN, Maggie a KELLEY, Patricia. *Poslední dary: jak porozumět zvláštnímu vnímání a potřebám umírajících*. Praha: Vyšehrad a Cesta domů, 2005.
- GAWANDE, Atul. *Nežijeme věčně: medicína a poslední věci člověka*. Praha: Dokořán, 2016.
- GŘIVA, Martin. *Paliativní péče v kardiologii: racionální přístup u pacientů v pokročilé fázi kardiologických onemocnění*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2018.
- HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Lékařská etika*. Čtvrté, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Galén, 2015.
- HONZÁK, Radkin. *Jak žít a vyhnout se syndromu vyhoření*. 3. vydání. V Praze: Vyšehrad, 2018.
- KABELKA, Ladislav. *Geriatrická paliativní péče a komunikace o nemoci*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Mladá fronta, 2018.
- KÜBLER-ROSS, Elisabeth. *O dětech a smrti*. Praha: Ermat, 2003.
- KÜBLER-ROSS, Elisabeth. *O smrti a umírání: co by se lidé měli naučit od umírajících*. 2. vyd. Praha: Portál, 2015.
- KÜBLER-ROSS, Elisabeth. *Světlo na konci tunelu: úvahy o životě a umírání*. Brno: Jota, 2012.
- KUPKA, Martin. *Psychosociální aspekty paliativní péče*. Praha: Grada, 2014.
- MARKOVÁ, Monika. *Sestra a pacient v paliativní péči*. Praha: Grada, 2010.
- MATĚJEK, Jaromír. *Dříve projevená přání pacientů: výhody a rizika*. Praha: Galén, 2012.
- MUNZAROVÁ, Marta. *Eutanazie, nebo paliativní péče? Praha: Grada, 2005*.
- PARKES, Colin Murray, RELF, Marilyn a COULDRICK, Ann. *Poradenství pro smrtelně nemocné a pozůstalé*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2007.
- PAYNE, Sheila, SEYMOUR, Jane a INGLETON, Christine. *Paliativní péče: principy a praxe*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2007.
- RATISLAVOVÁ, Kateřina. *Perinatální paliativní péče: péče o ženu a její rodinu, rituály rozloučení, proces truchlení a vyrovnávání se se ztrátou*. Praha: Grada, 2016.
- SLÁMA, Ondřej et al. *Paliativní medicína pro praxi*. 2., nezměněné vyd. Praha: Galén, 2011.
- STUDENT, Johann-Christoph, MÜHLUM, Albert a STUDENT, Ute. *Sociální práce v hospici a paliativní péče*. Vyd. 1. Jinočany: H & H, 2006.
- SVATOŠOVÁ, Marie. *Hospice a umění doprovázet*. 7., dopl. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011.

- ŠPATENKOVÁ, Naděžda et al. *O posledních věcech člověka: vybrané kapitoly z thanatologie*. Praha: Galén, 2014.
- ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Poradenství pro pozůstalé: principy, proces, metody*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2013.
- THE, Anne-Mei. *Paliativní péče a komunikace*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu, 2007.
- VORLÍČEK, Jiří, ed. a kol. *Paliativní medicína*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2004.
- WARE, Bronnie. *Čeho před smrtí nejvíce litujeme: [jak nám život změnil naši drazí, když umírají]*. Portál, 2012.

PRO LAIKY A PEČUJÍCÍ

- BYOCK, Ira. *Čtyři klíče k životu*. Praha: Portál, 2015.
- DAIKER, Angelika. *Život po ztrátě manžela*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015.
- GOLDMAN, Linda. *Jak s dětmi mluvit o smrti*. Praha: Portál, 2015.
- HÄRING, Bernhard. *Viděl jsem tvé slzy: útěšná knížka pro nemocné a jejich blízké*. Praha: Vyšehrad, 1998.
- KÁROVÁ, Šárka. *Skrytí hrdinové: průvodce pro rodiče: jak můžete podpořit sourozence nemocných dětí*. Brno: Masarykova univerzita, 2012.
- MOODY, Raymond A. a ARCANGEL, Dianne. *Život po ztrátě*. Praha: Knižní klub, 2011.
- NEZBEDA, Ondřej. *Průvodce smrtelníka: prakticky o posledních věcech člověka*. Praha: Paseka, 2016.
- PROVAZNÍKOVÁ, Eva a KALVACH, Zdeněk. *Rady pro pečující o člověka s demencí*. Praha: Diakonie ČCE, 2016.
- SAMUEL, Julia. *Cesty zármutku: příběhy o životě, smrti a přežití*. Brno: Host, 2018.
- ŠIKLOVÁ, Jiřina. *Vyhoštěná smrt*. Praha: Kalich, 2013.
- YALOM, Irvin D. *Pohled do slunce: o překonávání strachu ze smrti*. Praha: Portál, 2008.

Doporučené webové stránky

www.cestadomu.cz/nakladatelstvi

www.umirani.cz

www.paliativnimedicina.cz

<https://paliativnicentrum.cz/>

www.detsky-hospic.cz

Publikace zakoupíte v knihkupectvích, v obchodech Cesty domů nebo na eshop.cestadomu.cz.

Vaše komentáře, nápady, přání nebo inspirace pro další literaturu uvítáme na nakladatelstvi@cestadomu.cz

Letáky a brožury Cesty domů – přehledné rozdělení

KDY PŘIJDE SMRT? CO DĚLÁME? → PRO KOHO JE LETÁK? ↓	JE DALEKO. PEČI ZVÁŽUJEME. INFORMUJEME SE.	JE BLÍZKO. SDĚLUJEME. PEČUJEME.	JE NYNÍ. STOJÍME U POSTELE UMÍRAJÍCÍHO.	PO SMRTI. TRUCHLÍME.
LAIK	Ještě není pozdě Dříve vyslovené přání (pro pacienty) Mýty a otázky kolem umírání a paliativní péče	Mohu říci pravdu? Můžeme si pomáhat (<i>Jak zvládnout péči o člověka, který je vážně nemocný</i>) Abeceda domácí paliativní péče Můžeme vám odlehčit Už je to na morfin, pane doktore? Průvodce domácí péčí	Poslední chvíle Jak být nablízku	Můžeme si pomáhat (<i>Jak být nablízku pečujícím a pozůstalým</i>) Můžeme vám poradit? Komplikovaný zármutek V době zármutku
DÍTĚ A JUNIOR – O NICH		Žít naplno čas, který ještě zbývá		Děti truchlí jinak Puberťáci truchlí po svém
LÉKAŘ – PRAKTIK, ZDRAVOTNÍ A SOCIÁLNÍ TÝM	Dříve vyslovené přání (pro lékaře)	Paliativní péče v kostce	Paliativní péče v kostce	Komplikovaný zármutek

www.cestadomu.cz/nakladatelstvi
www.cestadomu.cz
eshop.cestadomu.cz

